

Хамнаспытын сиргэ кутабыт

«Баайаа» бааһынай хаһаайыстыба 40 ынах сүөһүнү, 60 субан сүөһүнү ыстатан туруорар. Сүөһү норууттар үлэһини 15 үлэһиттээх, 16 ынах тирөөбүт.

«Баайаа» ханна да иһиллэрин курдук, олохторо ыраабытын кэспиллэр. Мас кэрдэччи, тракторист Д. И. Собакин: «Хамнаспыт ыраа, айта 3 мөһөөдү ылабыт. Запчасть суох, нилорама эрбиктэ көстүбүт буолан үлэбит харгыстанар. Онон көргөтөрбитигэр айахпыт атан олоробут», — диир муштайар. Ыаньыксыт Матрена Норина: «Ханна

да барбака сүөһүгэ хаайтаран олоробут. Ууллутун ханна да туттарбаппыт, ыһардырга иһэрдэбит. Ыдигин сүөһү бөдө төрүү турар. Онон хамнаспытын сиргэ кута олоробут уонна хантан баайан-тупсан кэлэһиппий?» — диир.

Манна буруйдаабытан олохтоох арыы сыбаа үлэһини илигэ буолар. Чурапчыга киллэрэхтэрин ыраабырбаталлар. Бу уматык кэмчитигэр онно өрөсүөтүрдэхтарына, кырдык да, ыыл устун барар куталлаахтар.

Н. МОНАСТЫРЕВ.
Кытаанах.

ЭРЭЙБИТИН ЧЭПЧЭТИНЭР

Урут Дирин бөлүөлүгүн олохтоохторо мааһыныкка иһиллэби уонна үрүк аһы иһэтэрбитигэр күмүстүн бөрүсүрбүт, халжаа курдук уочаранка тураммыт эргэни үлэһиттэрин даҕаны ордук-хону сангаран ыһарбыт, атыны атыылаар дьону даҕаны маһей-дирбит. Ол быһаар чэстээх үлэһиттэр эмнэ кэлэи күнүсүн-дьылдарын ыһаллара. Нэһилиэнньэ ити кыһалбатын олохтоох эргэни салааттаа таба үчүөттээн ааспыт сыт күһүттэн пекерияттан киллэби, үүт заводуттан

үрүк аһы мааһыныкка иһиллэби аналлаах үлэһити тутарга быһаарбыта.

Ити биһир туспа түбүктээх үлэһит билгитин Петр Петрович Попов үтүө суо-бастаахтын толорор. Кини сарсыарда мааһыны аһылыгыт киллэби ара-лар, онтон тутта үрүк аһын ыла барар. Онон уруксубут курдук маа-һыныкка күнүсүтээн тур-бат буоллубут. Тустаах эбээһиниһин үтүгэйдик толорор П. П. Поповка нэһилиэнньэ махтаа ула-хан.

Т. СОКОЛЬНИКОВ.



«Бахсы» совхоз Толоонноогу отделениеһын эдэр механизатора Аркадий Попов кыстык ыйдара саҕаланырыттан фермаларга, чааһынай хаһаайыстыба-ларга оту таһыыга сыһарыллыбыта. Кини кыһык-гы ыйдарга Азма угуоргу үрэхтэртөн оту таһыы-га таһарылаахтык үлэлэтэ. Аркадий билгитин Т-150 мааркалаах тракторунан отделение тийэр-таһар үлэһитигэр салгы үлэһини. Суол хаалыктын быт-дыаа механизатордар бу күнүсүгэ күнү-түүнү аах-сыбакка кэллэгэ-барыыга сылдьаллар.

Синимонтарга: отделение бастык үлэһит трактори-на Аркадий Попов; ферма кыһыктыгар от кэлэ.

Т. Кардешевская фотота.



САНАА ОЛОХ

ХАҢЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 33 (7267) • 1992 сыл, Кулун тутар 28 күнэ. Суббота • Сымната 8 харчы

★ Общественной-политической олох ★

Былаас былдыаһыыта таһаарыллыа суохтаах

лорулдуулары хонтуруол-лааһы эмнэ кинилэр үлэ-лэрэ.

Администрация хаһа-йыстыканын үлэ барыта сүктэриллэр. Территория-ны административнай үлэ-лэрин боппуруоба Совет-ка, оттон сирн биэрэн, оттогуу боппуруостара ад-министрация бэриллэ-лэр. Бюджет Союзка би-гэрэтилиннэ да, админи-страция кийрэр. Совет комитеттара администра-цияда көһөллөр. Кинилэр састааптарын администра-ция көрөр, ону Совет би-гаргэтэр.

Совет уонна админи-страция иккэн юридичес-кай сирдээхтэр, иккэн иһин баттыыллар, бөчөт-төөхтөр, туспа аахсар сче-ттаахтар. Холобур, совхоз директорун уонна адми-нистрация баһылыгы үлэ-лэрин биһир кини толорор буоллаһына, кини иһин бө-чөттөөх, иһин иһин бат-тааһыннаах, иһин аахсар сче-ттаах.

А. П. Илларионов:

— Республика госу-дарственной политиката 1990 сыл балаһан ыйын 27 кү-нүгэр ылыныллыбыт госу-дарственной суверенитет ту-һунан Декларацияга этил-либит. Ол төһө кыах ба-рынан салҕанан, тутуу-лаан иһэр. Федеративнай дуоҕабар, Россия уонна Саха Республикатын Кон-ституциялары бырайыак-тары онорууга албэхта үлэһиттэбит, мөккүтүбүт. Россия политической ли-бердэ — демократтар — активнай уонна агрессив-най позициялаах дьон. На-циональный государство-лар баар буолуохтаах ба-лаһааныларын олох ута-раллар. Атырдыах ыйы-наагы пути киниттан по-литическай угаарга ор-дук оһуунулар. Россия Конституциятын баста-ны бырайыагар да ол баара. Конституция бырайыагы онорууну Олег Руминен диир 1961 сыллаах тө-рүүх, байыта учепай эити буолбатах эрэри, куустээх политик салаар, Уруксу Советскай Союгу утарбыт учепайдары тардан экс-перт оһоһуунулар. Утарсар балаһааныларбытын хас-та да тектүрүйэн уларыт-тара сатаабыт да хаал-лара тураллар. Депутате-кай корпус састаабын са-ба бырааһан көрдөххө, ити

бырайыак ылыныллар ту-рустаах.

Федеративнай дуоҕабар суох буолуохтаах, бары-та Конституциянан быһа-рыллыахтаах дииллэр. Онуоха биһиги сөбүлэспэ-лит. Сүүрбэттэн таһаа бы-райыак оһоһуллан дьүү-лэһилиннэ. Кэллэ наһаа уустугурдан 88 субъек-таах буолуохтаах дьэбит-тэрэ. Итиннэ уобаластары, кыраайдары эмнэ киллэр-дилэр. Биһиги субъект — государство динбит. Уо-баластар, кыраайдар эко-номическай өртүгүн тэг-буоллунар, оттон поли-тически өртүгэр оннук бо-дуо суохтаах. Сүрүннээн, боломуочууа үлэһиттэрин курдук көрдүлэр. Сир-уот, сир баайа эмнэ кинилэр-тээх. Оччого ити Консти-туция биһир раздела бо-луохтаах. Федеративнай дуоҕабар Конституция ылыныллыан иһиннэ иһин баттанарын туруорсабыт.

Ити киниттан ыйы-тыларга эппэттэри буолла. Олортон сорохто-рун кытта биллэһинэрэ-бит.

— Уураахтары, дыа-бал-лары толорботох сала-йааччы ыстарааптанар диир этиллэр. Кини ыс-тарааптырыт Совет дуу, администрация баһылыта дуу?

— Ыстарааптааһын си-тэриилээх орган функци-та буолар, онон баһыты-ка ити бэриллэр.

— Сир нолуога хаһа-ны баһаарыллар?

— Сиргэ нолуок туһу-наа Союзон тахсыбыта, от-тон биһир гектарыгар тоһо буолуохтааһын туһунан боппуруос быһаарылла сылдьар.

— Биһир кини совхоз директорун уонна адми-нистрация баһылыгы эбээһинэстэрин толорор түбэлтэтигэр хамнаа хай-дах аабыллар?

— Кини үлэһиттэрин иһин хамнаа ылаахтаах. Ити боппуруос Президент финансовай үлэһит совет-нигар үөрэтигэ сылдьар.

— Советтар секретарда-ра туох да үлэлэрэ суох-таах сылдьаллар. Кинилэ-ри администрация баһы-лыга үлэһиттэни сөн дуо?

— Мнэстэҕэ хайдах кө-дүүстээгинэн көрөн ды-һаһааххытын иһада. Мнэ-нэ-эйиннэ диир быраах-сы-биһа биһир сыалга түмү-лэн үлэһиттэ. Верховнай

Совет тохсунуу 4 күнү-нээҕи уурааһынан секре-тардар Совет үлэһиттэри-нэн буолаллар. Оно ад-министрация ороһор бы-рааба суох. Специалист тутуон баһаар буолла-һына, оройуон админи-страциятын баһылыгы кыт-та көсөтүөхтээх. Мнэстэ-ҕэ биһир балаһааныннан көрүөххэ. Кыра нэһили-кэргэ специалиһы уонна секретары холбоохха сөн. Ити туһунан ханна: да докумуон суох эрэри, эл-лэппит курдук, хайа нэ-дүүстээгинэн көрүөххэ иһада.

— Гражданство туһунан Союзон тоһо суоһу? Ба-дөһө да кэлбит кини Кон-ституциятын биллэһи диир да гражданин бо-лан сир-уот үлэһитэн, бы-лааһы быһаарсан барар буоллаһына, табыллыбага буолуо дии.

— Хаһаан да ылыныах-таахпыт. Кыах тийибэт. Наадалаах сокуоннар оһо-һуллан баран ылыныллы-бака сылдьаллар. Вер-ховнай Советтэ састааба да астыннарбат. Атын сирдэргэ курдук, кини чилиһиннэрэ бары профес-сионаллар, политиктар эбиттэрэ буоллар бала-һааныа чэпчээ этэ.

— Хамнаа үрдэбитинэн, коммунальнай өйгөнөн ту-һаныыны тохтоон, төлө-бүрдээх онорор сатамнат дуо?

— Дьон олоһун-дыаһа-дын чэпчэтэр туһугар үлэ-лиэхтээхпит. Ол оннугар кинилэр коммунальнай онголорун быһаан кэбиһэр буоллаахха, өйдүүхтэрэ суоҕа. Төттөрүтүн, элбэх кинилэр көмөнү онорор суолу-иһин тобула сатыах-таахпыт.

Совет председателэрин, администрациялар баһы-лыктарын ыйытыларын, кэспэтэргэ, мөккүһүргэ баһаларын көрө олорон оройуонмутугар тоһо по-литическай кудуун суо-дуй, муһ саатар, уруксу «Знание» обществоһын сөргүлүөһүтүн диир са-наа уөскүүр. Буолан ба-ран маннаа муһаах, ула-рыһа-тэлэригэ турар хал-баг кэмгэ санҕаны үлэ-һитин, байыты иһада бо-луох этэ. Этэргэ дыһы, бэйэ-ара сүмэһинигэр була сылдьан ыраады ыйдардарыгар, табаны та-һаарыт уустук нэмэ иһа-да.

М. СИДОРОВА.

ОЛОБУ СИТИМНЭЭРИ

— Василий Назарович, бу бейүөлөккэ дьэ-уоттан эрэргин истыбитим ыраатта. Ол эрэри манна үлээтин, олохсуна тахса дин санаабат этим ээ. Сайынтан-сайын сыннына, суруна тахсар дьэ-э, буолуо дьээн өйдөбүллээ дим.

— Кырдык, бойдум дыоно солуна исибиттер чуолмай. Араастаан эрибэ өйдүөхтэрин эмиз сепке дьлы. Республика кинигитэр үлэлчи олорубут киһи дээ туох кыһалжаттан хотон үдэтигэр симиллэ сатаатарай диян мууаарер эпдэхтэра. Алдьас өйдөөх санаабыйан ылсыбыт дьым дам бу. Саха дыоно былар-бытыргыттан санаа лара хотор үлгэ бу — ылах, сылга сүөһүнү шити. Норуот санаата хотор дьяалатынан утум маахтык, кэскиллээхтин дьяраталыахтаах Кэнинги көмнэ ыччат бу сүүрдьярыкпыгыттан тейнэ курдун буюлан барбыт мингин диринник муу чаардар. Ити — биһэр. Никиһиэнэ, маннык. Миһидэһиэн — геолог п ы «Чодоб» сурунаалга уусуран литература редакторынан адыс сыд үлэ дээбитим. Уларыта туту

үлээний олоордохуна. Үгү
кэсэстни, элбэх улары
йны табыста обществ
олодор даганы, государ
тво тутулуугар даганы
Ол эрээри барыта мөн
куорта калтачы тил-ө
эр эртүгэр охтуох, кубу
луйан барых курдук
булбутун собулээбэтин
Бочуоттаах сыншаланг
тахсыбыт киһи тугу тын
олоруохлунуй? Тэя сяр
гар тахсан үлэлээн-хам
саан, олох нөрдөбүлүгэр
элиһэттирдиэ олоро са
тыыхха диэн санаада кэл
лым.

— Иннэ гынан бу Михаил Семенович Седальцев салайар «Кулаада» бааһынай хаһааймстыба-тыгар үлөдө ылаалларыгар тылзынаахыг дин?

— Мин, теолог буолам-
мын, элбэх сирн-дойдуну
кэрийибтү, үрэхтэр төбөлө-
гүн өнөйбүт, тымныыны
өксөтүнү көрсүбүт ахан
иниһиң. Онон, кырдыгы
эттэхпинэ, эти-хааны тэни-
тэр үлэни олус дивн суох-
туубун. Куоракка үлэлэ-
бит смлларбар адвас мас-
тыһан хаала систым. Маһ-
на үлэрэ ыталларыгар,
былыргылаһы чинчиһир-
дин, үлэни төһө кыайар-
быт доторбун бэрэбиэркэ-
лэбиттэрэ. Ол болдох-
тоох көмү этэнгизэ аһам-
мын, ааспыт сыл бөс
ийыттан ыла бу хаһаа-
быһааҕа үлэһиһин.

—Василий Назарович, эн саха литературатыгар сонун теманы аһан киирдиг. Саха геологтара өр кэмнээх историяларын сырдатыыга агаан-минээн тема ылан үлэлээбит киһибит диэн суоҕа. Бу дьолунаах теманы арыыйыгы тох саппааттан ылыс-бууһу кэспин түө эрэ.

—Сахи сирини промыш-
ленноһын үскәтти тордө
тобөте геологтар сир баа-
...ларын кыта-

ры быһаччы сибээстээх.
Кырдыах, айар үлэм су-
рун темата — саха геолог-
тарын олохторун, кинилэр
үөрүүлэрин, хомолтолорун
тустарынан. Бастагы кини-
сээним «Солуччу» диэн
бачэкиэ тахсыбыттан
ыла суруйааччылар бол-
домтолорун тардыбыта.
Бастагы кинигэм «Кы-
рыкыстаах таас» диэн 1981
сыллаахха тахсыбыта. Оно
Халыма өрүснэ көмүс
сууйааччы старателлэр
тустарынан илэспэбитим.
Киниэ кинигэбэр 60-с
уонна 70-с сыллардаагы
геологтар олохторуттан
билиһиннэрэр сорту ту-
руоруммутум. Ол кинигэм
«Өрүһүнүү» диэн айым-
ны буолан тахсыбыта.
Кинигэбин литературнай
критика даҕаны, даҕааччы
даҕаны сэигээрэ көрсүбүт-
тэрэ. Ити үлэллэрбэр ти-
рэди биэрбитэ. Геологи-
ческой тема кинини интэ-
риһиниртээрэ үгүс. Сал-
гыт үлэллэри баһалаахпын

—Оттон ити «Чолбон» сурунаалта «Олох сити-
нэ» дээн бодог айлшны-
ны суруйбутун баязэттэ-
нэ дин. Ойло «Өрүүнүү-
гэ» көрсүбүт Кууһумабыт
эмиз баар ээ. Очототугар
хас да киингэлээх роман
буолс дуу, тугуй?

—Сөнгө санамыр эби-
кин Ити эгэр айымны
быт өссө «Хотугу сулус»
калин «Чолдон» сурунаал-
ларга бөчөттөннө. Суру-
наалга өрүүтүн кызгатыл-
ган бөрүлэр. «Олох си-
тимэ» ромаммар өссө
Өнүр-икки главаны эбэл
бизрэр баралаахпын. Бу
айымны 1993 сылта Са-
ха сириниздө кинигэ из-
дательствотыгар бөчөт-
төннө, кинигэ буолан тах-
сары күүтэбин. Сөнгө
этэбин—сүрүн гөрөбүм
Kuvhuma.

— «Олох ситимэ» дигэн айымныг анта да гтэринэн, арааһа, Кууһума геолог олоҕо минан эрэ бүтэн хаалбат ини?

— Роман-трилогия гына
онгордохуна табыллыны
дуу дин санаан эрэби бу
кээлиги кэмге. Геолог
Куушума билиги геоло-
гической арийылар тус-
тарынан саяатын-оноотун
тугу собулүүрүн, туту-
утарын кордорер эмиз
наада. Ону тэгэ иини тус-
бэйэтигер тахсар улары
быылары - талэрийинилэри
эмиз кэпсизэхэ сеп эбит
диэн санаага каллим. Ро-
манын героя геолог Куу-
шума — төрөөбүт-үөсүз
бит норуотун интэриэһи
изн олорорго адыс эдэр
сааһыттан дьулуспут ки-
һи. Киһи сааһыран, өбү-
галэрин сирдэригэр-уотта-
рыгар төннөн тахсан ки-
һилэр олохторунун оло-
руон, үлэһиэн хамны-
баңарабын. Очкотугар эр-
олох ситимэ бистыбат.
Ити төһө кэсмэйдээ-
аһымны буолан тахсары
быһаччы этэр кыаллыбат.
Билигиниң бу аһымны
бар аһаан бэлэтээһиниң
ри онгоруон, диеһини
сурунабын. Үлэһир ба-
дам күнтэй-күн күүбүрө-
нүөр.

— Василий Назарович геологической тематикой, кыргызский язык, мунгура суох. Эйнштейн



Олох уонна сурууааччы хардарыта байыттыбаллар. Кэлэр кэми бүтүгүтүлүүм ситиминир ыра санаалаахтар. Сочонон интэриэстэрэ үрдүк, эппэтиннэстэрэ улахан. Якутскийтан саха биллиилээх сурууааччыта Василий Назарович Егоров—Туларча төрөөбүт-үс-кээбит оройуонутар үлэли-хамчыы тахсыбытын, нэрэ көстүүлэх Амма өрүс кытылын өйгөйө турар Хайыһах агропоселокка олохсуйан эрэри туһунан истибиппит. Киинилии биһиги корреспондентпыт кэпсэтэ, оһу истибиппит.

гин, геолог киһини, Саха
сирин айылҕатын аһара
алдьатан кээһэтэн эрэллэ-
ра уруккуттан даҕаны
абардара - сатардара эби-
тэ буолуо. Ити туһунан
туох этэрдээххинэй?

— Ити эн этэринг кур-
дук, саха киһитэ айылда-
ны өйдүүр туспа нэһин-
лээх, тардыстыллаах,
философиялаах, сыһман-
наах. Ол кэһиллэрэ биһи-
гэ, геологтарга, кырдьы-
га, олус абалаах этэ. Эко-
логия тематыгар туһаайан
промышленность өтөрүөн
форумунан нэдьэни та-
һаарбытын уонна таһаа-
рар туруктаарын утарам-
мын «Северные просторы»
диэн сурунаалга 1988 сыллаахха «Спроси
хозяина» диэн ыстатыйа-
ны суруйан баччоттөлпү-
түм. Оччотооруга, санаа

ны атастайны сента-хото
унайз илин: нэме бүрүү-
күүр буолан, бу ыстатыйа
эа сытмы ыстатыйа бы-
һытынан сыаналаммыта.
Сорох-сорохтору өһүргө-
ппө, абардыгыта дааран.
Онтон кэлин майгы-сигили
тематыгар «Полярная
звезда» сурунаал 1991
сыллаагы майгыга нүө-
мэригэр студенттар 1996
сыллаагы событиелары
сыһа сырдаттыны ута-
ран суруйбутун. Саха на-
роднай суруйааччыта Соф-
рон Данилов этиттин ылы-
нан, «Молодая гвардия»
издательство сааһаһынан
«Нет малых народов»
диэн ыстатыйаны Эдьэ
газетигэ буолбут событи-
тан ылан суруйбутунун на-
руоттар икки ардыларыгар
сыһаһынар салгыһай
быһтарынан сибээстээн та-
һарбаттахтара. Ити этэ
сааһаларын сурун торум
пара «Полярная звезда»
сурууналга суруллубутта-
ра. Онтон кэлин, абаача-
чылар үгүстөрө айдауу-
лара буолду. «Хотугу с

дус» сургуулиага «Амма гуһунан аман өс» дигэн үстатыһым бөхзөгтөмнитэ. Илэргин айылба харыста-былын гуһунан ой-сангаа атастаһыпта хойууна. Онон бу темада үстаты-балары сурубууттан аны төхтөөн сылдыбын.

— Суруйлааччы айрым таһынан ити курдук санаа атастаһыгыннан, туруоруу темаларынан ойчу санаатын тыыраа үлэһирэ албэх буоллаҕын билэ. Бу билиги тыабыт сиригэр суруйлааччы киһи кэлэ олохсуйуута, дьини ылан эттэххэ, соһуйуута. Олох социальнай өрөгүтүгэр кыһаллыы күүстүүта буолар. Василий Назарович, Эйигин даҕаны араа лекцияларда аах, данилааттарда өңөр дини көрсөттөөх аҕо?

—Ошук элбэх биллг
игта суох. Ол эрэри
бир дейдулаахпыт Эр
дик Эрнсттин төрөбүтэ
100 сылын туолуутун
баллазэтин көмүгэр, тох
сунуу 24 күнүгөр, Мы
рыла бөлүөдүрүн олох
тоохторо ысыран дакы
лаат оңорторбуттара. О
но суруйаачы «Сөлүчү
үөрүү» диял айымнытын
инспективкатын туруор
буттара, Мырыдалар кэ
рээ тардытылаах дьог
эбит. Уорсайычак даган
маннын санаа атастаным
тын кинээзэр кытылал
лара ошуччу олоор кэби
дириттара олус улахат
суктаадах дин саныбы

—Василий Назарович
саха дьонно олох-дьаһах
туһунан ийгэтэллэстэхини
тыһа эрэ санаабат асты-
нар. Эң дьэ кэргэттэрин
тустарынан биллэннөөр
эрэ.

— Олобум-дьяволом ту
луван манньы, Кэргэним.
Райса Васильевна маньы

хэлхэн ишингэ уонча сымт устата Якутскайга физиотерапевт быһыытынан үлэйдэтэ. Мин маһна тахсар буолбуппунан медпункт астаран, тэрийсэн врач быһыытынан үлэйдээн эрэр. Быһыт дьол көргөн икки уол оҕолоохтут, Улахаһыт бэйэм аапсынан Василий диин. Кини биллээн Төмскай-даны институт автоматическай управлениега үөрэтэр кафедраһыгар ассистеннымыр. Үлэли-үлэлини төрдүс куурска үөрэнэр. Айылдаага чулаас күүн. Алыннызынан дьырыктанар. Орто Азия дойдуларынан Көзөхастаһна, Киргизияда сырытта. Тянь-Шань хайаларын арбастарытар ытыһа. Быһыл Советскай Союз саамай үрдүк чыпчаалынан ааттаммыт Пик Ленина диин өргөскө таһса сырытта. Арзана, ити саха альпинистарыттан бастаһы тахсыы буолуо дии саныыбын, Василий сүрдээх үчүгэй коллектив ортотугар сымдара үөрдэр, астынналар. Кыра уолбут Афоня—М. К. Аммосов аатынан Саха госуларетиннай университетин студена. Быһыл—бастаһы сыла. Омуу тылын үөрэтэр. Дьиз картэттарым тустарынан билиһинирдэхпиз итинник.

— ССРС Суруйааччыларып союхун чыгнаэ буолабыт дпт. Суруйааччылар тэрилтэлэрин кытары сибээһи төһө тутуһабыт? Айар командировкаларга сымдыар баалаахтын дуо?

— Ити болпуруоснар
быхатчы маннан дигэн
тута кэбинэн эппизтин-
рим суох. Суруйаачылар
тэрилтэлэрин кылтары си-
бээни Василий Семенович
Яковлев — Далан көгүө
тугунабын. Иһин быһынан
дыһыбит манча көмкөлөрө
тураллар. Ол иһин сым-
ныана тахсара чугаһаан,
манатын нуурдунан эрдэ-
дэ, Айар командировка
зааһынан этэххэ, арааһа,
кыаллыбата буолуо. Сүө-
һү корүүттүн бириэмэ
ортод. Арай онко кириэх
минимээди бэрт кылтас

Ону олох көрдөрөн ийнэ буоллаа диң. Үлөм туһу-
һун этэхтинэ, манна үлэ-
һин тахсыбыһын кэспим-
мэппин. «Кулаада» баа-
һынай хаһаайыстыбата би-
һигин 60-ча ыһах сүөһү-
лөөх. Сылгы сүөһү төрдө
буоллун диэн 70-ча уба-
һынны атыыластылар. Уоп-
һон таһа сибиһиһалээх-
тэр. Мин 39 борооскуну
көрөбүн-харайабын. Бир
хотону олорчу баһыһы-
бын. Сарсаарда эрдэлээн,
күнэ хойутаан үлэһиһин.
Билингитэ доруобуйам
туруга көчүлүүр. Онон
сиг хадыйтаһан иһиһин
диэххэ сеп. Үлэһирбин
сөбүлүүбүн.

—Ити мин кордохуна
куруолуктар дуу, куобах-
тар дуу саядырга дыт-
лар дин. Хайазыстыба
тордун тэринин эрэбин
дуо?

—Куораттан тахсарбар
куруулун оҕодорун атым-
ласпытим. Сетна тардам-

мын, өспөргөнт бичигчээр, агаар хагалах аямаар нэгэн туураар, хуучны туулаарын - туулаарын бичигчээр багараар, Лор, Дордоо, одоо тэрээр туулаар уулаар, Овоо буулаар, таагаар итгэххө сөп эбит. Агаар хагалах бичигчээр, сүх.

— Василий Назарович, айар дьонго билигин кэмгэ саамай наадаллаһынан уонна булгуччулаһынан тугу асардьыный?

— Уустук мийтэм. Айар дэонто саамай наадалаабынан уонсай интэриэстээхтик үлэлири аабын. Ойу-саанаа кырдыктаахтык атастаһын национальнай сомоһолоһууга, культурнай, духовнай саяанастары табаттык өйдөөһүнгэ, олору түмсүүлөөхтөн көмүскүүргэ уонна туруорсарга тизрдээн сөл дээн аабын. Бары айга дэонто олох ситэтин быһа суох тустаахпыт. Хардарыта байытыһардык сибээстэһиэхтээхпит. «Сага олох» хаһыат редакцията анааһыннан корреспонденттытан бу көпөстөнүн таһаарбытыгар, кырдыга, үөрдүгү. Бу эмнэ духовнай, культурнай сибээстэһин көстүүтүн буолар дии саныыбын. Ииникитин хаһыат көрдөһөр буоллабына уонна санаа кэлэр темаларыгар кыттыыны ыллахпын сөл дээн этэр-тээһин.

—Бялларин курдук, бидинги Саха сириг сүрү-йааччылара икки төрттө-50 хайдыһан үлэлээн-хам-наан эрэллэр. Очотугар литературнай критикабыт ниникитин хайдах төсхөл-дөөхтүк үлэлиэбэй? Кэлинги кэмгэ көдүүстээх литературоведческой ме-татыйалар даһаны бэ-чээтэммэт буоллулар дии. Бу туһунан тугу этиэп эгэй?

—Уус-уран литература критиката суох сайдыбат. Икки дымлытыгар ороһор дьонурдаах литературоведтара суох литературоведтара айыллыбат. Билиги сахабыт литературоведдистыгар талааннаа чинчийээччилэр аыйаа суохтар. Мин санаабар, билигин литература историкатыгар сыһыаннаах чинчийинилэр «Чолбон» суруналга хото бэчээттэнэн эрэллэр олус наадалаах. Маныһы икки тэрлэттэн хайдан үлэллэр кэмгэ литературнай критиканан дьарыктанар дьоммут бары проблемалары историческай утумнаахтык уонна тахсыталаһар процесстары быһан-отон кэбиспэттэн үлэтиэхтэрин наада. Хас литератур бэйэтин эрэ тэрлэттэн суруйааччыларын уу иһэ-иһэ хайдаатаһына, арааһа, табыл тахсыбата буолуо. Билингистэ итиннэхэ майгыһымыр ис хоһоонноох ыстацыйалар көстүтэлээн араалар. Ити миниги дыксыһаарэр. Билинги бары литературабьт түмсүүлээх буоларын туһугар үлэллэр эбэһиниэстэххит.

—Василий Назарович, айар үлээгэр аацааччыларыг ааттарыттан ситиһинхэри баһарабын, интервью баарыннээр махтаабын.

—Завыба,

Кэпсэттэ Сэмэн ТУМАТ.

